

کارکردهای اطلاعات انتظامی

در بحران‌های امنیتی - اجتماعی

مؤلفان

دکتر رضا صبوری

ایمان محکم‌کار

www.ketab.ir

توزیع و استفاده از این کتاب درون سازمانی است

(محرمانه)

دانشگاه علوم انتظامی امین

۱۳۹۹

کارکردهای اطلاعات انتظامی در بحران‌های امنیتی - اجتماعی

نویسندگان: رضا صبوری، ایمان محکم‌کار

ویراستار علمی: سعید عطاء زاده

ویراستار ادبی: دکتر اکرم باروطی

چاپ یکم: زمستان ۱۳۹۹

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۶۵۰۰۰۰ ریال

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز تولید و چاپ معاونت آماد و پشتیبانی ناجا
نشانی: تهران، ابتدای بزرگراه شهید خرازی، خیابان شهید جدی اردبیلی، دانشگاه علوم انتظامی امین،

تلفن: ۴۸۹۳۱۲۹۳

هر نوع چاپ و انتشار بدون مجوز ناشر، پیگرد قانونی دارد

- سرشناسه: صبوری، رضا
- عنوان و نام پدیدآور: کارکردهای اطلاعات انتظامی در بحران‌های امنیتی - اجتماعی / نویسندگان رضا صبوری، ایمان محکم‌کار.
- مشخصات ظاهری: ۲۳۵ ص.
- وضعیت فهرست نویسی: فیا
- مشخصات نشر: تهران: دانشگاه علوم انتظامی امین، انتشارات، ۱۳۹۹.
- شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۶۳-۵۴۵-۶
- بازدادنک: کتابنامه: ص. [۲۲۹] - ۲۳۵.
- موضوع: اطلاعات نظامی - ایران
- موضوع: Military intelligence -- Iran
- موضوع: نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران -- اقدامات تامینی
- موضوع: Islamic Republic of Iran police-- Security measurement
- موضوع: پلیس -- ایران - مدیریت
- موضوع: Iran-Police- administration
- موضوع: مدیریت بحران - ایران
- موضوع: Crisis management -- Iran
- موضوع: مدیریت بحران -- ایران -- جنبه‌های سیاسی
- موضوع: Crisis management -- Iran -- Political aspects
- موضوع: امنیت داخلی - ایران
- موضوع: Internal security-- Iran
- شناسه افزوده: محکم‌کار، ایمان، ۱۳۶۱ -
- شناسه افزوده: دانشگاه علوم انتظامی امین. انتشارات
- رده بندی کنگره: ۲۵۱UB
- رده بندی دیویی: ۳۴۳۲۰۹۵۵/۳۵۵
- شماره کتابشناسی ملی: ۷۴۳۶۱۰۶
- وضعیت رکورد: فیا

پیشگفتار معاونت تربیت و آموزش دانشگاه

سرعت شتابان علم و فناوری همراه با گسترش روزافزون آن به خصوص علوم و فنون مرتبط با دانش پلیسی و به تبع آن، واگذاری مأموریت‌ها و وظایف جدید به افسران پلیس، ما را بر آن می‌دارد برای همراهی با کاروان رشد و توسعه، با نگاه نوین و عالمانه به این مقوله نگریسته و در این رهگذر از اندوخته‌های علمی اندیشمندان و صاحب‌نظران بهره‌مند شویم.

در قرن حاضر که عصر دانایی و اصالت دانش می‌باشد، حوزه علوم تخصصی پلیس توانسته است به تناسب نیازهای فراوان بشری و ارتقای توقعات و انتظارات انسانی، گام‌های اساسی برداشته و به پیشرفت‌های زیادی نائل آید. دانشگاه علوم انتظامی به‌عنوان تنها مؤسسه آموزش عالی تربیت افسران پلیس در نظام مقدس جمهوری اسلامی و همچنین مرکز ثقل دانش، بینش و مهارت در علوم پلیسی با دارا بودن دانش‌کده‌های تخصصی مربوط، وظیفه آموزش و تربیت افسران متخصص را برعهده دارد.

این دانشگاه علاوه بر بهره‌گیری از دانش موجود در دنیا، به تناسب و اقتضای بومی، با استفاده از نظرات حوزه‌های تخصصی پلیس، دست به تولید دانش زده و با تدوین و تألیف منابع آموزشی مورد نیاز، خلاهای علمی خود را پوشش می‌دهد.

دانشگاه علوم انتظامی با تقویت ادبیات و دانش انتظامی، زمینه‌های رشد و توسعه آموزش دانشجویان رشته‌های تخصصی را فراهم نموده است تا پاسخ‌گوی نیازها و انتظارات روزافزون جامعه در حوزه علوم پلیسی باشد. کتابی که پیش روی شما خواننده گرامی قرار دارد، حاصل همین ایده بوده و به دانشجویان عزیز دانشگاه علوم انتظامی، همکاران، اندیشمندان و علاقه‌مندان به حوزه علوم پلیسی تقدیم می‌شود و انتظار می‌رود که با ارائه نظرات اصلاحی خود معاونت آموزش دانشگاه را در راستای ارتقاء و بهبود کیفی کتاب یاری کند.

فصل اول: کلیات.....	۱۵
۱-۱- مقدمه.....	۱۵
۲-۱- بیان مسئله.....	۱۶
۳-۱- اهمیت و ضرورت بحث.....	۱۷
۱-۳-۱- اهمیت.....	۱۷
۲-۳-۱- ضرورت.....	۱۷
۴-۱- اهداف.....	۱۸
۵-۱- رابطه اطلاعات انتظامی با بحران‌های امنیتی-اجتماعی.....	۱۸
۶-۱- مفاهیم و اصطلاحات.....	۱۹
۱-۶-۱- کارکرد.....	۱۹
۲-۶-۱- اطلاعات انتظامی.....	۲۰
۳-۶-۱- کارکردهای اطلاعات انتظامی.....	۲۰
۴-۶-۱- بحران‌های امنیتی-اجتماعی.....	۲۰
۵-۶-۱- کارکرد اطلاعات انتظامی در بحران‌های امنیتی-اجتماعی.....	۲۰
فصل دوم: ادبیات و مبانی نظری.....	۲۱
۱-۲- بخش اول: ادبیات.....	۲۱
۱-۱-۲- مبحث اول: اطلاعات.....	۲۱
۱-۱-۱-۲- تعریف اطلاعات.....	۲۱
۲-۱-۱-۲- مفهوم اطلاعات.....	۲۲
۳-۱-۱-۲- چرخه اطلاعات.....	۲۴
۴-۱-۱-۲- مدیریت اطلاعات.....	۲۹
۴-۱-۱-۲- اطلاعات برای یک دنیای امن‌تر.....	۳۰
۲-۱-۲- مبحث دوم: بحران.....	۳۲
۱-۲-۱-۲- تعریف بحران.....	۳۲
۲-۲-۱-۲- تحصن.....	۳۵
۳-۲-۱-۲- ازدحام.....	۳۶

- ۳۶.....۱-۲-۴-۲-۱-۲.....بلوا
- ۳۶.....۱-۲-۵-۲-۱-۲.....آشوب
- ۳۶.....۱-۲-۶-۲-۱-۲.....اعتراض
- ۳۷.....۱-۲-۷-۲-۱-۲.....اعتصاب
- ۳۷.....۱-۲-۸-۲-۱-۲.....اغتشاش
- ۳۷.....۱-۲-۹-۲-۱-۲.....تظاهرات
- ۳۷.....۱-۲-۱۰-۲-۱-۲.....شورش
- ۳۷.....۱-۲-۱۱-۲-۱-۲.....چیستی بحران
- ۳۸.....۱-۲-۱۲-۲-۱-۲.....مفهوم عام و خاص بحران
- ۴۰.....۱-۲-۱۳-۲-۱-۲.....شرایط لازم و کافی هر بحران
- ۴۰.....۱-۲-۱۴-۲-۱-۲.....خصیصه‌های عمده هر بحران
- ۴۰.....۱-۲-۱۵-۲-۱-۲.....انواع بحران
- ۴۸.....۱-۲-۱۶-۲-۱-۲.....سطوح بحران
- ۵۱.....۱-۲-۱۷-۲-۱-۲.....ویژگی‌های بحران
- ۵۲.....۱-۲-۱۸-۲-۱-۲.....ویژگی‌های بحران از نظر «آنتونی رابینز» و «هرمن کان»
- ۵۲.....۱-۲-۱۹-۲-۱-۲.....روند شکل‌گیری بحران
- ۵۵.....۱-۲-۲۰-۲-۱-۲.....شرایط و اوضاع و احوال در زمان بحران
- ۵۶.....۱-۲-۲۱-۲-۱-۲.....آثار و تبعات بحران
- ۵۶.....۱-۲-۲۲-۲-۱-۲.....مدیریت بحران
- ۵۸.....۱-۲-۲۳-۲-۱-۲.....اهداف مدیریت بحران
- ۵۹.....۱-۲-۲۴-۲-۱-۲.....حوزه‌های فعالیت مدیریت بحران
- ۶۰.....۱-۲-۲۵-۲-۱-۲.....فرایند مدیریت بحران
- ۶۵.....۱-۲-۲۶-۲-۱-۲.....راهبردهای مقابله با بحران
- ۶۶.....۱-۲-۲۷-۲-۱-۲.....شاخص‌های بحران
- ۶۷.....۱-۲-۲۸-۲-۱-۲.....سنجش اثربخشی مدیریت بحران
- ۶۸.....۱-۲-۲۹-۲-۱-۲.....وضعیت در بحران
- ۷۲.....۱-۲-۳۰-۲-۱-۲.....مراحل مدیریت بحران
- ۷۸.....۱-۲-۳۱-۲-۱-۲.....عوامل منفی مؤثر در مدیریت بحران
- ۸۰.....۲-۲-بخش دوم: مبانی نظری (نظریه‌های پیدایش بحران)
- ۸۱.....۲-۲-۱-رویکرد جامعه‌شناختی بحران

۸۱	۲-۱-۱- نظریه شناختی.....
۸۲	۲-۱-۲- نظریه هژمونی.....
۸۵	۲-۱-۳- نظریه مارکسیستی تضاد.....
۸۷	۲-۱-۴- نظریه کارکردگرا ساختاری.....
۸۸	۲-۱-۵- نظریه آنومی.....
۸۹	۲-۱-۶- نظریه تبادل.....
۹۱	۲-۱-۷- نظریه هویت اجتماعی.....
۹۱	۲-۱-۸- نظریه رفتار جمعی.....
۹۴	۲-۲-۲- رویکرد روان شناختی بحران.....
۹۴	۲-۲-۱- نظریه توقعات فزاینده (افزایش انتظارات).....
۹۶	۲-۲-۲- نظریه سرکوب غرایز.....
۹۸	۲-۲-۳- نظریه محرومیت نسبی.....
۱۰۰	۲-۲-۴- نظریه ناکامی.....
۱۰۲	۲-۲-۳- رویکرد سیاسی بحران.....
۱۰۳	۲-۳-۱- نظریه سیج منابع چارلز تیلی.....
۱۱۰	۲-۳-۲- نظریه نوسازی و نهادمنوی سیاسی.....
۱۱۴	۲-۳-۳- نظریه فرایند توسعه.....
۱۱۶	۲-۲-۴- رویکرد اسلامی به بحران.....
۱۱۶	۲-۴-۱- آیات و روایات.....
۱۱۶	۲-۴-۲- نظریه پردازان اسلامی.....

فصل سوم: تصمیم گیری در بحران..... ۱۳۱

۱۳۱	۳-۱- مقدمه.....
۱۳۲	۳-۲- مراحل تصمیم گیری.....
۱۳۳	۳-۳- مدل تصمیم گیری در بحران های سیاسی - اجتماعی.....
۱۳۳	۳-۴- تکنیک های تصمیم گیری.....
۱۳۴	۳-۴-۱- تکنیک درخت اخذ تصمیم.....
۱۳۴	۳-۴-۲- مدل مطلوبیت.....
۱۳۴	۳-۴-۳- مدل رضایت بخش.....
۱۳۴	۳-۵- تفکر خلاق.....

- ۳-۶- طوفان مغزی..... ۱۳۵
- ۳-۷- انواع تصمیم‌گیری..... ۱۳۶
- ۳-۸- عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری..... ۱۳۷

فصل چهارم: تحلیل کارکردهای اطلاعات انتظامی..... ۱۳۹

- ۴-۱- بخش اول: کارکردهای کلی اطلاعات انتظامی در بحران..... ۱۳۹
- ۴-۱-۱- جمع‌آوری اطلاعات..... ۱۳۹
- ۴-۱-۲- تجزیه و تحلیل اطلاعات و هشدار دهی (بررسی)..... ۱۴۱
- ۴-۱-۲-۱- انواع بررسی اطلاعاتی..... ۱۴۲
- ۴-۱-۳- اقدامات اطلاعاتی..... ۱۴۵
- ۴-۱-۳-۱- نفوذ..... ۱۴۵
- ۴-۱-۳-۲- عملیات ویژه..... ۱۴۶
- ۴-۱-۳-۳- عملیات روانی..... ۱۴۷
- ۴-۱-۳-۴- جریان سازی..... ۱۴۷
- ۴-۲- بخش دوم: تحلیل کارکرد اطلاعات انتظامی در مدیریت بحران..... ۱۴۸
- ۴-۲-۱- کارکردهای اطلاعات انتظامی قبل از وقوع بحران..... ۱۴۸
- ۴-۲-۱-۱- پیش‌بینی اطلاعات..... ۱۴۸
- ۴-۲-۱-۲- برآورد اطلاعات..... ۱۴۹
- ۴-۲-۱-۳- نقش سیستم‌های اطلاعات مدیریت در پیش‌بینی بحران..... ۱۴۹
- ۴-۲-۱-۴- کارکردهای اطلاعات در اعلام علائم و نشانه‌های بروز بحران..... ۱۵۳
- ۴-۲-۲- کارکرد اطلاعات انتظامی حین بحران..... ۱۵۳
- ۴-۲-۲-۱- کارکردهای اطلاعات انتظامی در هنگام مقابله با اغتشاشات..... ۱۵۴
- ۴-۲-۳- کارکرد اطلاعات انتظامی پس از بحران..... ۱۵۴

فصل پنجم: تجزیه و تحلیل و بررسی کارکردهای اطلاعات در بحران امنیتی - انتظامی

- دی‌ماه ۱۳۹۶..... ۱۵۵
- ۵-۱- مقدمه..... ۱۵۵
- ۵-۲- پیشینه بحران..... ۱۵۵
- ۵-۳- آغاز بحران..... ۱۵۶
- ۵-۴- عوامل زمینه‌ساز بحران..... ۱۵۷

- ۱۵۷..... ۵-۴-۱- عوامل مستقیم
- ۱۵۷..... ۵-۴-۱-۱- عوامل داخلی
- ۱۵۸..... ۵-۴-۱-۲- عوامل خارجی
- ۱۶۱..... ۵-۴-۲- عوامل غیر مستقیم
- ۱۶۱..... ۵-۴-۱-۲- عوامل طبیعی
- ۱۶۵..... ۵-۴-۲-۲- عوامل انسانی
- ۱۶۵..... ۵-۵- عوامل محرک ایجاد بحران
- ۱۶۵..... ۵-۵-۱- سر دادن شعارهای ساختارشکنانه
- ۱۶۵..... ۵-۵-۲- تخریب و آتش زدن اموال عمومی
- ۱۶۶..... ۵-۵-۳- حمله به نیروهای انتظامی
- ۱۶۶..... ۵-۵-۴- حمله به مقرهای انتظامی
- ۱۶۶..... ۵-۵-۵- به پایین کشیدن و آتش زدن پرچم کشور
- ۱۶۶..... ۵-۵-۶- ضرب و شتم و مجروح کردن برخی از شهروندان
- ۱۶۷..... ۵-۵-۷- به قتل رساندن تعدادی از شهروندان
- ۱۶۷..... ۵-۶- نقش فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی
- ۱۶۸..... ۵-۷- هزینه‌ها و خسارت‌های مادی و معنوی بحران
- ۱۷۰..... ۵-۸- شناسنامه بحران دی‌ماه ۱۳۹۶
- ۱۷۲..... ۵-۹- اقدامات قبل از بحران
- ۱۷۲..... ۵-۹-۱- اشراف اطلاعاتی
- ۱۷۲..... ۵-۹-۲- آینده‌پژوهی تهدیدات امنیت عمومی
- ۱۷۲..... ۵-۹-۳- پیش‌بینی بحران و صدور دستورات هوشیاری
- ۱۷۳..... ۵-۹-۴- تشدید اقدامات امنیتی-انتظامی
- ۱۷۵..... ۵-۱۰- اقدامات حین بحران
- ۱۷۵..... ۵-۱۰-۱- تشدید تدابیر حفاظتی از اماکن و تأسیسات
- ۱۷۶..... ۵-۱۱- اقدامات بعد از بحران
- ۱۷۶..... ۵-۱۱-۱- پاک‌سازی
- ۱۷۸..... ۵-۱۱-۲- دستگیری متهمان و معرفی آن‌ها به مقامات قضایی
- ۱۷۹..... ۵-۱۱-۳- گردآوری ادله و اقامه دعوا علیه محرک‌های خارجی
- ۱۷۹..... ۵-۱۲- اعلام رسمی خاتمه بحران
- ۱۷۹..... ۵-۱۳- برآورد دقیق تلفات جانی بحران